

EUROOPA PARLAMENT

ERIVALJAANNE

EUROOPA ÜLEMKOGU
16. ja 17. novembril 2004
Brüsselis

EUROOPA PARLAMENDI PRESIDENDI
PAT JOSEP BORRELL FONTELLES'I KÕNE
PRESIDENTUURI KOKKUVÕTTED

04/S-2004

Presidentuuri peadirektoraat

ET

ET

(Intranet) <http://www.europarl.ep.ec/bulletins> (Special Edition 2004)
(Internet) <http://www.europarl.eu.int/bulletins> (Special Edition 2004)

\\EPADES\PUBLIC\SOMMET\2004\12-Bruxelles

Presidendi Josep Borrelli kõne
Euroopa Ülemkogu
Brüssel, 17. detsember 2004

Daamid ja härrad

Tahaksin kõigepealt tänada eesistujamaad Hollandit avatud suhtumise eest, mida ta on Euroopa Parlamenti suhtes üles näidanud. Samuti sooviksin tunnustada eesistuja õiglast otsust seada rõhuasetus "Euroopast teavitamise" küsimusele – seda ajal, mil kodanike teavitamine on omandanud erakordselt suure tähtsuse.

Kuu aja eest andsin ma teile lubaduse, et Euroopa Parlament teeb kõik vajaliku selleks, et tugev ja parlamendi laialdase toetusega Euroopa Komisjon võiks oma tööd alustada. Oleme selle lubaduse täitnud.

Kuid alustada tööd millega?

President Barroso esitab 26. jaanuaril 2005 oma tööprogrammi 2005. aastaks ning mitmeaastase tegevuskava järgneviks viieks aastaks. Esimest korda, ning tehes seda juba enne põhiseaduse jõustumist, esitab ta nimetatud viieaastase tegevuskava vastuvõtmiseks institutsioonidevahelise kokkuleppe ettepaneku.

Oleme parlamendis valmis pidama läbirääkimisi selle kokkuleppe üle, mis annab meile raamistiku järgmise viie aasta tööks.

Niikaua keskenduvad meie poliitilised prioriteedid aga mitmetele küsimustele. Alustan finantsperspektiivist.

Euroopa Parlament võtab oma kesksel rollil finantsperspektiivi osas äärmiselt tõsiselt ning parlamendiga saavutatud kokkuleppeta ei saa ka olla finantsperspektiivi.

Me peame ühiselt saavutama kokkuleppe perioodi 2007–2013 osas. Seda silmas pidades on parlament moodustatud ajutise komisjoni, mida mul on au juhatada ning mille eesmärk on koostada põhjendatud ja veenev arvamus. Meie arutelud põhinevad Euroopa Komisjoni ettepanekutel.

Me tahame jõuda kokkuleppele ja me tahame jõuda selleni ettenähtud ajal. Kuid me ei taha lihtsalt ükskõik millist kokkulepet.

Lisaks peavad liikmesriigid esmalt omavahel kokkuleppele jõudma.

Selles osas on kuus liikmesriiki ametlikult väljendanud oma seisukohta Prodi komisjoni esitatud ja Barroso komisjoni poolt ametlikult üle võetud ettepanekute suhtes. Arvude võrdlemisel on erinevused märkimisväärsed.

Esiteks tuleb võrrelda võrreldavaid asju. On absurdne võrrelda komisjoni maksete assigneeringute ettepanekut kuue liikmesriigi kulukohustuste assigneeringute ettepanekuga.

Võrrelda tuleb

- komisjoni kulukohustuste assigneeringute ettepanekut 1 025 miljardi euro osas perioodiks 2007–2013, mis moodustab 1,26% SKTst, ning
- kuue liikmesriigi kulukohustuste assigneeringute ettepanekut 815 miljardi euro osas samaks perioodiks, mis moodustab 1% SKTst.

Võrreldes komisjoni ettepanekuga tähendab kuue liikmesriigi ettepanek 210 miljardi euro suurust vähendamist.

Kas see number 1% tähendab, et me peame oma poliitilisi eesmärke kokku tõmbama ja ütlema lahti juba võetud kohustustest?

Tahaksin teile meenutada, et kui parlament ja nõukogu uue mitmeaastase finantsraamistiku osas kokkulepet ei saavuta, tähendab see

- ELi iga poliitika uuesti läbirääkimist igal aastal ning
- tagasipöördumist asutamislepingutes sätestatud iga-aastase eelarvemenetluse juurde, mis nõuab ka kahe eelarvepäeva institutsiooni kokkulepet. Olen kindel, et ei nõukogu ega parlament soovi naasta mineviku lahingute juurde, milles kumbki pool püüdis kehtestada oma seisukohta.

Ma ei näe võimalust, kuidas nõukogu võiks rahaeraldise vähendada ning samal ajal võtta vastu liidu ees seisvaid uusi väljakutseid ja prioriteete, võttes arvesse tõsiasja, et te olete juba määranud kindlaks põllumajanduskulud kuni aastani 2013.

Rääkides väljakutsetest ja prioriteetidest, pean ma silmas eelkõige

- praeguse ja eesmiseva laienemise lõpuleviimist,
- ühtekuuluvuspoliitika säilitamist, mis on konkreetne vahend ühenduse solidaarsuse saavutamiseks,
- ning liidu kasvavat rolli maailmas ja uusi poliitikaid, eriti teadusuuringute ja hariduse osas.

Lubage mul märkida kummalist asjaolu, et liikmesriigid, kes pooldavad edasist laienemist – ning siinkohal pean ma silmas eelkõige Türgit –, on ühtlasi kõige enam piisava rahastamise vastu.

Mulle tundub, et nõukogu eesmärk on üha sagedamini "rohkem eurooplasi, aga vähem Euroopat".

Ei ole võimalik saada "rohkem Euroopat" vähema raha eest. Härra Barroso on sedasama hiljuti öelnud parlamendile.

Siiski pole põhjust muretsemiseks. Vastupidiselt kuulujuttudele ei ole parlament eelarvepäeva institutsioonina ettevaatamatu, mida kinnitavad ka arvud:

- ajavahemikul 1988–2003 suurendas kahest eelarvepäevast institutsioonist just nõukogu kõige enam tema vastutusel olevaid kulutusi, st kohustuslikke kulutusi; ning kui 15 liikmesriigi riigieelarved kasvasid perioodil 1996–2002 keskmiselt 22,9%, suurenes liidu eelarve samal ajal ainult 8,2%.

Tahan sellega öelda, et läbirääkimised ei tohi piirduda vaid "lahinguga" arvude ja protsentide üle, vaid peavad keskenduma ka Euroopa ülesehitamisele, mille rahastamine peab olema kooskõlas liidu ambitsioonidega.

Daamid ja härrad

Enne käesoleva Euroopa Ülemkogu keskse teema – nimelt Türgi küsimuse juurde asumist tahaksin põgusalt käsitleda ka teisi päevakorras olevaid küsimusi.

Türgi küsimuses langetetava otsuse ümber toimuv poleemika takistab korrektselt hinnata Bulgaaria, Rumeenia ja Horvaatia kohta tehtavate otsuste tähtsus. Bulgaaria puhul toetame me tehtud jõupingutusi, sest need võimaldavad sellel riigil alustada liikumist ühinemise poole vastavalt ettenähtud kavale.

Mis puutub Rumeeniasse, siis usume endiselt, et ka edaspidi tuleb teha õigussüsteemi sõltumatuse suurendamiseks jõupingutusi ning tagada määruste kiirkorras vastuvõtmise juhtumite vähenemine ja suuremad edusammud korruptsiooni väljajuurimisel kõikidel tasanditel. Parlamendi arvates on täiesti selge, et Rumeenia puhul kehtivad täpselt samasugused tingimused nagu Bulgaaria puhul. Siinkohal võin teile öelda, et tehnilistele raskustele vaatamata teeb parlament kõik endast oleneva, et anda oma heakskiit hääletusel, mis toimub pärast 13. aprillil aset leidvate läbirääkimiste lõppemist.

ELi esindaja inimõiguste küsimustes

Teie otsus nimetada ametisse ELi esindaja inimõiguste küsimustes põhjustas parlamendis teatud ärevust. Nagu te teate, on parlamendil selle poliitika valdkonnas olnud teerajaja roll ning tänu parlamendile lisati meie rahvusvahelistesse kokkulepetesse inimõigusi käsitlevad klauslid.

Ühest küljest on inimõigused alati olnud keskne sammu meie lähenemisviisis liidu välispoliitikale ja niisuguse ametikoha loomine võiks suurendada inimõiguste tähtsust selles tegevuses.

Teisest küljest teeb meid aga rahutuks küsimus, kas parlament on võimeline liidu tööd antud valdkonnas kontrollima. Parlamendi ja Euroopa Komisjoni sellealane koostöö toimus hästi ja me tahame tagada selle töö jätkumise.

Kuidas kõnealune esindaja parlamendile oma tööst aru annaks? Ma tahaksin paluda teil sellistele küsimustele mõelda enne, kui pühendute ideele, mis võib esile kaasa tuua raskusi või riski, et antud ametikoht muutub vaid sümboolseks.

Lähis-Ida rahuprotsess

Eelmisel kuul kinnitas Jordaania kuningas Abdullah Euroopa Parlamendile, et rahuprotsessi jaoks on tekkinud võimalus, kuid see jääb püsima vaid kaheks aastaks. 9. jaanuaril toimuvad Palestiina presidendivalimised on selle protsessi avatuks jäämise seisukohalt üks oluline etapp ning seetõttu kavatses parlament saata sinna 30 parlamendiliiget, mis on parlamendi kõigi aegade suurim valimiste vaatlemise delegatsioon.

Ukraina

Euroopa Liit tõestas ometi kord, et on võimeline võtma endale rahvusvahelisel areenil liidri rolli. Ma arvan, et sellega seoses võime välispoliitika kõrget esindajat härra Solanat õnnitleda. Kavatsen pärast valimisi Ukrainat külastada ja osaleda uue parlamendi ametisse astumisel tseremoonial Kiievis, et demonstreerida Euroopa Parlamendi toetust demokraatlikule protsessile.

Türgi

Kahe päeva eest toimunud hääletusel kutsus parlament teid üles alustama läbirääkimisi Türgiga "asjatute viivitusteta". Eile õhtul teatas hr Balkenende, et läbirääkimised Türgiga avatakse 3. oktoobril.

Nimetatud kuupäev on kooskõlas parlamendi seisukohaga.

Ma loodan, et Türgi on selleks päevaks suuteline nõustuma tingimustega, mille osas te eile kokku leppisite.

Hääletustulemus oli ühene: 407 poolt- ja 262 vastuhäält. Siiski on need punktid, mille poolt parlament hääletas, sama olulised kui need, mis tagasi lükati. Parlament lükkas selgesõnaliselt tagasi plaani B, mis nägi ette nn privilegeeritud partnerluse või mõne muu alternatiivi täisliikmelisuse asemel. Meie seisukoht on selge ja lõplik. Loomulikult ei tähenda läbirääkimiste alustamine automaatselt seda, et need ka lõpule jõuavad. Kunagi ei saa keegi ühinemisläbirääkimiste tulemusi ette ennustada. Alustatud läbirääkimiste eesmärk peab aga olema täisliikmelisus.

On selge – ning ma tean, et seda küsimust on hr Erdoganiga põhjalikult arutatud –, et läbirääkimiste alustamine eeldab Küprose tunnustamist Türgi poolt. Läbirääkimiste laua taha istuvad 25 riiki, nende hulgas ka Küpros, ja Türgi.

On selge, et kellegagi läbirääkimisi pidades pead sa teda ühtlasi ka tunnustama.

Parlament on oma seisukohta põhjalikult arutanud. Viimastel kuudel on Türgi küsimus neelanud peaaegu kogu parlamendi energia: toimunud on loenguid, võetud vastu külalisi Türgist, sh peaminister Erdogan ja Leyla Zana, esitatud sõltumatuid raporteid, saadetud sellesse piirkonda delegatsioone, korraldatud naiste õigusi käsitlevaid kuulamisi, tegeletud inimõiguste küsimusega jne.

Türgit külastades täheldasin ma, et tõepoolest kõik – valitsusorganitest inimõiguste eest võitlejateni, Kreeka õigeusu patriarhist ametiühingu juhtideni – ootasid läbirääkimiste alustamist. Kahtlemata oli liikumapanevaks jõuks just väljajaade saada ELi liikmeks ning see on juba praegu poliitiliste, sotsiaalsete ja majandusreformide tagatis. "EI" täisliikmelisusele tähendaks antud protsessi ümberpöördumist.

Teisest küljest on selge ka see, et Türgi toomine Euroopa Liitu on tohutu ülesanne ja ma ei ole veendunud, et kõik, keda ma Türgis kohtasin, on selle ülesande ulatusest täiesti teadlikud. Suurem osa parlamendi raportist on seotud küsimusega, mida on vaja teha pärast läbirääkimiste alustamist. Parlament peab edendama oma suhteid Türgi kodanikuühiskonna esindajatega.

Meil seisab ees ka raske ülesanne seda kõike Euroopa üldsusele poliitilises plaanis selgitada. Kui Türgi küsimust käsitletakse uue Lepanto lahingu või Viini piiramisena, siis ei saavuta me mitte midagi.

Sel põhjusel soovib parlament, et temaga konsulteeritaks iga Türgiga peetavate läbirääkimiste peatamise kohta tehtava ettepaneku osas. Kui läbirääkimiste lõpetamise järel on võti ühinemiseks parlamendi käes, siis oleks kummaline, kui meid teavitatakse vaid läbirääkimiste katkestamise kohta vastu võetud otsusest, eriti kui mõelda sellele, et nende läbirääkimiste üldsusele selgitamise protsessi on parlamendi kaasamine vajalik. Kuidas oleks parlamendil võimalik selgitada otsust, mille vastuvõtmisse ei olnud ta isegi mitte kaasatud?

Ning lõpuks:

Kofi Annan ja Iraak

Ma tahaksin eesistujariiki tänada algatuse eest kutsuda Kofi Annan teie ette kõnelema. Aasta tagasi oli Kofi Annan parlamendi külaline Sahharovi auhinna üleandmise tseremoonial ja ma arvan, et hetkel vajab ta meie toetust. Nendele, kes teda eelmistel nädalatel ründasid, tahan ma öelda järgmist: kes elab klaasmajas, ei tohiks kive pilduda, või nagu me hispaania keeles ütleme: "*Quien vive en una casa de cristal no debe tirar piedras*". Või nagu ütlevad prantslased: "*Qu'as tu a regarder la paille qui est dans l'oeil de ton frère? Et la poutre que est dans ton oeil a toi, ne la vois-tu pas?*" ehk "Teise silmas pindu näed, aga oma silmas palki mitte."

Täna Teid!
